

**SPRAWOZDANIE Z OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI
NAUKOWEJ PT.: „ROZWÓJ ZASOBÓW KAPITAŁU
LUDZKIEGO OBSZARÓW WIEJSKICH”**

Sławomir Kalinowski, Małgorzata Kołodziejczak,
Włodzimierz Kołodziejczak

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

W dniach 17-19 września 2008 roku w Międzyzdrojach odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Rozwój zasobów kapitału ludzkiego obszarów wiejskich”. Konferencja została zorganizowana przez Akademię Rolniczą w Szczecinie, Uniwersytet Szczeciński oraz Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa Oddział w Szczecinie. Na konferencję zostało nadesłanych 67 referatów, z czego 10 wygłoszono na obradach plenarnych. Otwarcia Kongresu dokonał prof. dr hab. Lech Pałasz, który następnie przewodniczył pierwszej części obrad plenarnych.

Na wstępie organizatorzy zaprosili uczestników do obejrzenia filmu prezentującego dokonania, znajdującej się koło Stargardu Szczecińskiego, Spółdzielczej Agrofirmy Witkowo, jako pozytywnego przykładu zarządzania w gospodarstwie wielkoobszarowym. Wyniki produkcyjne i ekonomiczne tego gospodarstwa należą do jednych z najlepszych w kraju, a jednocześnie funkcjonuje ono na zasadach własności spółdzielczej. Podczas projekcji filmu był obecny prezes Marian Ilnicki, kierujący firmą od 50 lat, który odpowiadał na pytania. W dyskusji, która odbyła się po prezentacji, podkreślono rolę konsekwencji w działaniu oraz zaangażowania współwłaścicieli i pracowników w pracę na rzecz rozwoju firmy. Prezes Agrofirmy Witkowo zauważył, że rozwój firmy nie byłby możliwy, gdyby wszyscy pracujący na jej rzecz nie czuli się współwłaścicielami.

W dalszej części obrad przystąpiono do prezentacji referatów. Jako pierwszy głos zabrał prof. dr hab. Mieczysław Adamowicz, reprezentujący Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. W swoim wystąpieniu pt. „Społeczność lokalna, organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie jako środowisko i przejaw kapitału

społecznego na obszarach wiejskich” wskazał, że trudności związane z występującym na wsi gorszym dostępem do edukacji i informacji, słabiej rozwiniętą infrastrukturą i dysfunkcjami rodzin wiejskich mogą być efektywniej i lepiej niwelowane, jeżeli występuje znacząca aktywność organizacji pozarządowych i lokalnych grup działania. Zaznaczył również, że rozwój rolnictwa i funkcji pozarolniczych wsi wymaga nie tylko kapitału materialnego i finansowego, lecz także kapitału ludzkiego i społecznego. Wskazał także, że tworzenie takiego kapitału społecznego wymaga wsparcia przez politykę państwa oraz fundusze Unii Europejskiej.

Kolejnym prelegentem był prof. dr hab. Sylwester Makarski z Uniwersytetu Rzeszowskiego. W swoim referacie pt. „Kompetencje źródłem i warunkiem rozwoju innowacyjnej konkurencyjności firm” dokonał próby ukazania roli i przesłanek skuteczności działań innowacyjnych o różnej skali, w warunkach gospodarki rynkowej. Omówił istotę, rodzaje i poziom innowacji, wskazał na kompetencyjne bariery wdrożeń procesu innowacji w polskich firmach oraz podstawowe znaczenie kapitału ludzkiego w procesie przedsiębiorczości. Zauważył, że w polskich przedsiębiorstwach znaczenie innowacji nie jest w wystarczającym stopniu doceniane, przy czym zrozumienie znaczenia postępu dla poprawy wyników działania wzrasta wraz z poziomem wykształcenia kadry zarządzającej.

Następnie głos zabrał dr hab. Wiesław Musiał, profesor Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Zaprezentował referat pt. „Problemy migracji zarobkowej ludności wiejskiej Karpat Polskich”. Szczegółowo omówił motywy migracji, wskazując zwłaszcza na rolę czynników płacowych, związanych z bieżącymi wydatkami na życie, gromadzeniem środków na inwestycje domowe oraz inwestycje służące przyszłości (np. edukację dzieci). Skoncentrował się na wynikach badania migracji ze wsi podkarpackich – uwarunkowaniach historycznych migracji, strukturze społeczno-zawodowej migrujących i strukturze emigracji zarobkowej w odniesieniu do czasu przebywania za granicą mieszkańców poszczególnych subregionów Karpat Polskich. Omówił także sposoby rozdysponowania zarobionych na emigracji środków pieniężnych w poszczególnych subregionach.

Ostatnim prelegentem tej części obrad była dr hab. Svitlana Shevelova, profesor Akademii Podlaskiej w Siedlcach. W referacie pt. „Przedsiębiorczość podmiotów agrobiznesu w warunkach niepewności: teoretyczne aspekty zarządzania ryzykiem” omówiła związki pomiędzy procesem zarządzania ryzykiem a elementami oddziałującymi na przedsiębiorczość podmiotów agrobiznesu. W swoim wystąpieniu zaprezentowała wyniki podjętej próby identyfikacji czynników określających ryzyko hamujące rozwój przedsiębiorczości na poziomie makrootoczenia, omówiła teoretyczne postawy skuteczności zarządzania ryzykiem oraz podjęła próbę odpowiedzi na pytanie: jak rozwój przedsiębiorczości oddziałuje na skuteczność zarządzania ryzykiem na poziomie sektora oraz przedsiębiorstw agrobiznesu.

Drugą część obrad poprowadził prof. dr hab. Grzegorz Spychalski. Na wstępie powitał przybyłych: JM Rektora Akademii Rolniczej w Szczecinie, prof. dr hab. Krzysztofa Formickiego oraz Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego, Władysława Husejko. Jako pierwszy głos zabrał JM Rektor prof. dr hab. Krzysztof Formicki, który zadeklarował wsparcie ze strony władz rektorskich dla zorganizowanej konferencji oraz wyraził zadowolenie, że dzięki jej ogólnokrajowemu charakterowi Uczelnia jest promowana w całej Polsce. Następnie zabrał głos Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego Władysław Husejko, który zauważył, że głównym elementem postępu

i odnowy wsi jest aktywizacja jej mieszkańców, a także wzmożone działania promujące liderów koordynujących projekty prorozwojowe. W swoim wystąpieniu poruszył także kwestię regionalnych programów operacyjnych, w tym w szczególności akademickich inkubatorów przedsiębiorczości i rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Zwrócił uwagę na rolę ludzi nauki, którzy są szczególnie predestynowani do prowadzenia działań wspomagających rozwój kapitału ludzkiego na obszarach wiejskich.

Następnie przewodniczący obradom, prof. dr hab. Grzegorz Spychalski, poprosił o wygłoszenie pozostałych, zgłoszonych do prezentacji referatów.

Dr Waldemar Gostomczyk z Politechniki Koszalińskiej zaprezentował referat pt. „Efektywność wykorzystania zasobów ludzkich w zależności od wielkości gospodarstwa”. Zauważył, że regionalne zróżnicowanie polskiego rolnictwa ma przede wszystkim historyczne podstawy i wynika z ukształtowanych stosunków własności i procesów restrukturyzacyjnych. Zwrócił także uwagę na różnice w poziomie zatrudnienia i czasie pracy, występujące pomiędzy małymi i dużymi gospodarstwami.

Dr Aldona Mrówczyńska-Kamińska z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, przedstawiła przygotowany wspólnie z prof. dr hab. Walentym Poczta referat pt. „Regionalne zróżnicowanie wykorzystania kapitału ludzkiego w polskim rolnictwie”. Omówiła dysproporcje w poziomie rozwoju gospodarczego województw i zauważyła, że w regionach, w których wydajność pracy w rolnictwie jest niska, zasoby pracy są słabo wykorzystane. Autorka zwróciła także uwagę na problem skupienia zbyt dużej ilości zasobów pracy w tradycyjnym rolnictwie.

Dr Małgorzata Matlegiewicz z Akademii Rolniczej w Szczecinie wygłosiła referat pt. „Usługowy charakter działalności pozarolniczej na przykładzie agroturystyki”. Zauważyła, że celem rozwoju agroturystyki powinno być zaktywizowanie pozarolnicze regionów, a także poprawa warunków bytowych osób prowadzących gospodarstwa agroturystyczne. Stwierdziła, że właściciele gospodarstw rolnych decydują się na podjęcie działalności agroturystycznej na podstawie własnych zainteresowań i możliwości finansowych, niejednokrotnie nie zwracając uwagi, że działania te wymagają znacznych środków na inwestycje materialne i promocję.

Mgr Aleksander Wadoń wygłosił referat pt. „Kapitał ludzki w rolnictwie zachodniopomorskim i jego wyniki produkcyjno-ekonomiczne (na przykładzie gminy Bierzwnik)”, napisany wspólnie z dr. hab. Andrzejem Radwanem, profesorem Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Zauważył, że pomimo poprawy, poziom wykształcenia mieszkańców gminy jest nadal niewystarczający, natomiast szanse na poprawę wykształcenia są przede wszystkim związane z wymianą pokoleń. Stwierdził, że w rolnictwie zachodniopomorskim następuje stopniowy wzrost potencjału wytwórczego gospodarstw chłopskich oraz poprawa struktury obszarowej, co jednocześnie może sprzyjać wzrostowi produktywności pracy.

Dr Włodzimierz Kołodziejczak z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu zaprezentował referat pt. „Zróżnicowanie sytuacji zawodowej wiejskiej ludności rolniczej i bezrolnej”. Zauważył, że ludność związana z gospodarstwami charakteryzuje się wyższymi wartościami wskaźników aktywności zawodowej i zatrudnienia niż ludność bezrolna oraz wskazał na wysoki poziom zatrudnienia nieefektywnego w gospodarstwach rolniczych. Według dra Kołodziejczaka, żeby sytuacja ekonomiczna wiejskich gospodarstw domowych uległa istotnej poprawie, konieczne jest prowadzenie polityki ekonomicznej skłaniającej przedsiębiorców do lokalizowania inwestycji na obszarach wiej-

skich oraz właściwe ukierunkowanie edukacji, aby kwalifikacje zdobywane przez tą ludność były spójne z przyszłymi potrzebami rynku pracy.

Dr Wiesława Cieślewicz z Akademii Rolniczej w Szczecinie w referacie pt. „Wiedza jako czynnik rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich” zwróciła uwagę, że poziom wykształcenia na obszarach wiejskich jest coraz wyższy, jednak proces poprawy jakości kapitału ludzkiego zachodzi zbyt wolno w porównaniu z zadaniami, jakie stoją przed rolnikami. Stwierdziła, że kapitał ludzki jako efekt edukacji nie pozostaje bez wpływu na jakość życia człowieka, omówiła jego miejsce w strukturze społecznej oraz znaczenie dla sprawności ekonomicznej państwa.

Obrady zakończył prof. dr hab. Grzegorz Spychalski, który przekazał podziękowania za współpracę przy organizacji konferencji dla dr. hab. Mariana Malickiego, profesora Uniwersytetu Szczecińskiego oraz poprosił o przekazanie podziękowań dla recenzenta wszystkich referatów zgłoszonych na konferencję, dr. hab. Feliksa Wysockiego, profesora Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Następnie prof. Spychalski podsumował konferencję, przywołując najważniejsze wnioski zaprezentowane w wygłoszonych referatach oraz podziękował wszystkim uczestnikom za przybycie i udział w obradach.

Dorobek naukowy w postaci referatów nadesłanych i wygłoszonych na konferencji został opublikowany przez Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego: *Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego* nr 8/2008.